

Мамырова Махабат Каримовнанын "Эгемендүү Кыргызстандын аймактык гезиттеринин өнүгүүсү" (1991-2016-жылдар) деген темадагы кандидаттык диссертациясына аттуу 10.01.10 – Журналистика адистиги боюнча филология илимдеринин доктору окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациялык ишине экинчи расмий оппонент, филология илимдеринин кандидаты, доцент Асанова Алтын Асановнанын

ПИКИРИ

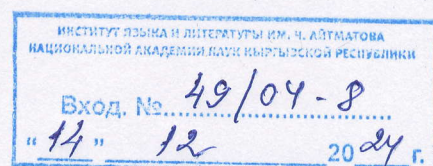
1. Диссертациялык кенеште корголо турган кандидаттык иштин адистикке тиешелүүлүгү.

Мамырова Махабат Каримовнанын кандидаттык диссертациясынын темасы "Эгемендүү Кыргызстандын аймактык гезиттеринин өнүгүүсү" (1991-2016-жылдар) деп аталат. Бул тема кыргыз журналистикасынын ушул кезге чейин изилденбей келген эн маанилүү аспектердин бири. Эгемендүү Кыргызстандын аймактык гезиттеринин өнүгүүсү (1991-2016-жылдар) мындан аркы кыргыз журналистикасынын илимий тенденцияларынын өнүгүшүнө белгилүү денгээлде он таасирин тийгизет. Ошондуктан, Мамырова Махабат Каримовнанын кандидаттык диссертациясынын илимий концепциясы, методологиясы, методдору, контенти, материалдары жана илимий булактар 10.01.10 - Журналистика адистигинин паспортуна толугу менен туура келет.

2. Диссертациялык иштин темасынын актуалдуулугун баалоо.

Мамырова Махабат Каримовнанын кандидаттык диссертациясынын "Эгемендүү Кыргызстандын аймактык гезиттеринин өнүгүүсү" (1991-2016-жылдар) темасы абдан актуалдуу. Анткени, ал төмөнкү критерийлер менен айгинеленет:

1. Азыркы мезгилге чейин Кыргызстандын аймактык басма сөзүнүн өнүгүүсүнүн өзгөчөлүктөрү 10.01.10-журналистика адистиги боюнча кандидаттык диссертациянын денгээлинде изилденген эмес.
2. Кыргызстандын аймактык басма сөзүнүн ишмердүүлүгү геосаясий позициядан алып караганда маалыматтык коопсуздуктун стратегиялык баалуулугу болуп саналат.

3. Экстремалдык кырдаалдардын жана ыңкылаптардын келип чыгышы, алардын коомчулуктагы жагымсыз процесстери, жыйынтыктары, бийликтин чечимдери, иш-аракеттери, коомдук пикирлердин курчушу, б.а. өзгөчө кырдаал боюнча жазылган журналисттик материалдардын тилдик, стилдик, жанрдык аспектилерин жана журналисттердин чыгармачылык чеберчилигин изилдөө илимий иштин актуалдуулугун далилдеп турат.
4. Кыргыз тилиндеги басма сөздүн материалдарынын изилдениши дагы диссертациянын темасынын актуалдуулугун айгинелейт.

3. Диссертацияда түзүлгөн илимий жоболордун, тыянактардын жана практикалык сунуштардын негиздүүлүк даражасы.

Диссертант М.К.Мамырова теманы изилдөөдө илимий жана практикалык багытта иш аып барган.

Биринчиси. Журналистиканын салттуу жана азыркы ааламдашуу мезгилиндеги өзгөрүлүп жаткан конвергенттик журналистиканын жаңы түптөлүп келе жаткан теориялык жоболорун салыштырып изилдөө менен теманы ачып берүүдө колдоно алган. Журналистиканын теориялык базасын талдоодо Кыргыз Республикасынын жана Россия Федерациясынын окумуштууларынын эмгектерине кайрылган.

Экинчиси. Теориялык концепциялардың негизинде жана аларды колдонуу менен түштүк аймактык басма сөздүн өзгөчөлүктөрүнүн практикасын объективдүү изилдөөгө аракеттенген.

Үчүнчүсү. Теманы изилдөөдө автор илимий жыйынтыктардын логикалык ырааттуулугун сактаганга жетише алган жана жеке өзүнүн оюн далилдөөгө умтулган.

Төртүнчү. диссертант М.К. Мамырова Кыргызстандын жети аймактык газеталардын негизги типтерин, мазмундук-тематикалык, жанрдык жана стилдик өзгөчөлүктөрүн изилдөөдө бай материалдарды колдонуу менен өз алдынча илимий жыйынтык чыгарууга аракеттенген.

Бешинчи. Ата-мекендик жана эл аралык коомдук уюмдардын жети аймактык гезиттердин ишмердүүлүгүнө тийгизген таасирин изилдөө менен катар журналисттердин укугу, милдети жана этикасы боюнча талдоо жүргүзө алган.

4. Илимий жоболордун, тыянактардын жана сунуштардын ишенчиликтуулугу жана жанылыгы.

М.К.Мамырова кандидаттык диссертациясында эгемендүү Кыргызстандын аймактык гезиттеринин өнүгүүсүн изилдеген кыргыз журналистикасынын, анын ичинде мамлекеттик тилдеги басма сөздөрдүн мындан ары, өнүгүшү үчүн маанилүү, илимий жактан далилденген, жаңычыл төмөнкү илимий-практикалык натыйжаларды ала алган жана алардын жаңычылдыгы белгиленген:

- Басма сөз каражаттарынын коомго тийгизген таасирин жергиликтүү позициядан изилдениши айкындалат.
- Бийлик өкүлдөрү менен журналисттин ортосундагы байланыш масс-медиянын эле эмес, мамлекеттин өнүгүшүнө дагы таасирин тийгизээрин далилдей алган.
- Мамлекеттик менчиктеги басма сөздөр бийликтин көзөмөлүнөн чыга албай жаткандыгы белгиленет.
- Көз карандысыз басма сөздөрдүн өзгөчөлүктөрүнүн жана коомго тийгизген таасирин толук изилдениши илимий учурдун маанилүү талаптарынын бири.
- Аймактык басма сөз эркиндигин жана журналисттик этиканы мыйзамдын чегинде сактоо менен жергиликтүү аудиториянын аймактык экономикалык, саясий, маданий, социалдык ж.б. шарттардын өзгөчөлүгүн эске алуу менен өнүгүшү туура багыт деген жыйынтык чыгара алган.
- Диссертациянын жыйынтыктары азыркы кыргыз журналистикасынын илими үчүн маанилүү жана келечектеги изилдөөлөргө теориялык жактан багыт берет.

5. Диссертациянын жана авторефераттын таризделишинин «Окумуштуулук даражаларды ыйгаруу тартиби жөнүндө нускамада» аныкталган талаптарга ылайыктыгы.

Диссертациялык иштин түзүлүшүн жана мазмунун чагылдырган мамлекеттик жана расмий тилдерде жазылган авторефераттын тексттериндеги айрым бир

стилдик, грамматикалык мүчүлүштөрдү эске албаганда изилдөөнүн максатына жана милдеттерине дал келет, талапка ылайык аткарылган.

6. Изденүүчүнүн илимий проблеманы иштеп чыгууга жекече салымы, жүргүзүлгөн изилдөөнүн натыйжасында алынган материалдын мүнөздүүлүгү, көрсөтмөлүүлүгү.

Изденүүчү Мамырова Махабат Каримовна диссертацияда Эгемендүү Кыргыз Республикасынын жети аймактык газеталарынын ата-мекендик басма сөздүн системасында алган ордуна тиешелуу илимий изилдөөлөрдү, монография илимий макалаларды, илимий жана журналисттик макалаларды, ошондой эле, теориялык адабияттарды изилдеп чыгып, аталган проблемаларды комплекстүү талдоого аракеттенген.

Ошондой эле, диссертант жети аймактык белгилүү газетеларга жарыланган журналисттик материалдарды ар тараптуу изилдеп, кыргыз жана орус тиндеги булактарга кайрыла алган. Ошол эле учурда диссертант журналисттик материалдардын тематикалык чектөөлөрүнө көңүл бурган жана журналисттик чеберчиликтин айрым кемчиликтерин белгилей алган. Бул аталган факторлор диссертанттын илимий проблемага кошкон жекече салымы болуп эсептелинет.

Диссертант изилдөөнүн объектиси катары жети аймактык белгилүү газеталарды тандап алган жана андан жарыланган журналисттик материалдарды туп-нускасында талдаган.

7. Диссертациянын мазмунун, анын бүткөндүгүн баалоо, автордун публикацияларын тастыктоо.

Диссертациянын мазмуну анын түзүлгөн планына, максатына жана коюлган милдеттерине толугу менен жооп берет. Диссертациянын планы абдан туура түзүлгөн жана ал 3 глава аркылуу ишке ашкан. Корутундуда диссертант М.К. Мамырова изилдөөнүн жыйынтыгы боюнча илимий жана практикалык сунуштарды бере алган. Демек, диссертациялык иш толугу менен максатына жеткен деп эсептейбиз.

Диссертант М.К.Мамырова изилдөөнүн мазмуну боюнча баардыгы болуп, 19 (он тогуз) илимий макаласын жарылаган.

8. Иште байкалган мүчүлүштүктөр.

1. “Аймактык басма сөздүн теориялык негиздери” деп аталган биринчи баптын “Аймактык басма сөз жөнүндө илимий түшүнүк, анын массалык маалымат каражаттарындагы орду жана ролу” аттуу биринчи параграфында диссертант М.К.Мамырбаева аймактык басма сөздүн жалпы басма сөздүн системасында алган ордун жана ролун анын өзгөчөлүктөрүн белгилөөгө аракеттенген, бирок толук, терең ачып бере алган эмес.
2. “Аймактык басма сөздү изилдөөнүн методологиясы жана методдору” деп аталган экинчи главанын “Аймактык газеталардын негизги типтери” деген биринчи параграфында илимий изилдөөнүн колдонулган методдорун ачып берүүгө аракеттенген, бирок аймактык газеталардын типтери толук көрсөтүлбөй калган.
3. Аймактык гезиттердин калыптанышы жана өнүгүүнүн өзгөчөлүктөрү (жети облустагы басма сөздүн мисалында) аттуу глава диссертациялык иштин эң маанилүү бөлүгү. Аталган главанын «Жети аймактын гезиттери жана өлкөдөгү саясий кырдаалдар» (101-124-беттер), «Ата Мекендик жана эл аралык медиа жана эл аралык медиа уюмдардын ишмердөөүлүгү, алардын аймактык гезиттерге тийгизген таасири» (124-133- беттер), «Журналисттердин укуктары, милдеттери жана этикасы» (133-146-беттер), «Басма сөзгө тиешелүү доо арыздар» (147-163-беттер) деп аталган параграфтары ата мекендик журналистиканын теориясы жана практикасы үчүн дагы баалуу болуп саналат. Диссертант М.К.Мамырова теориялык негиздерге таянуу менен аймактык газеталардын жогорудагы параграфтардын аталышына ылайык маанилүү аспектерин изилдеп чыгып, илимий жыйынтык берүүгө аракеттенген. Бирок, аймактык газеталарга жарыяланган материалдардын профессионалдык деңгээлине Ата мекендик жана эл аралык медиа уюмдардын тийгизген таасирине терең көңүл бурулбай калган.

Аталган мүчүлүштүктөр диссертациянын жалпы илимий деңгээлине таасир этпейт. Мамырова Махабат Каримовнанын «Эгемендүү Кыргызстандын аймактык гезиттеринин өнүгүүсү» (1991-2016-жылдар) деген темада жазылган кандидаттык диссертациясынын Кыргыз Республикасынын Улуттук аттестациялык

комиссиясынын “Илимий даражаларды ыйгаруу тартиби” жөнүндөгү жобосуна ылайык аткарылган.

Диссертант М.К. Мамырова 10.01.10 – Журналистика адистиги боюнча филология илимдеринин кандидаты, окумуштуулук даражасын алууга толугу менен татыктуу.

Расмий оponent,
филология илимдеринин кандидаты,
доцент

А.А. Асанова

Филология илимдеринин кандидаты, доцент А.А.Асанованын койгон колунун тууралыгын тастыктайм.

Кадр бөлүмүнүн башчысы;

КОЛТУН ТАСТЫКТАЙМЫН
ПОДПИСЬ ЗАВЕДУЮЩЕГО

Дайракунова А.К.

КАДРЛАР БӨЛҮМҮНҮН БАШЧЫСИ
ЗАВЕДУЮЩИЙ ОТДЕЛА КАДРОВ

“01” 12 2024 ж.